

UDC 336.741

**PROSPECTS OF PROGRESSIVE DEVELOPMENT IN FINANCIAL MARKET OF UKRAINE
IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF SOCIETY**

A. Kravchenko

Article info

Received
28.06.2020

Accepted
19.08.2020

Banking
University
11, Sichovykh
Striltsiv Str.,
Lviv,
79007, Ukraine

Kravchenko, A. (2020). Prospects of progressive development in financial market of Ukraine in the context of digitalization of society. Scientific Horizons, 08 (93), 201–207. doi: 10.33249/2663-2144-2020-93-8-201-207.

According to the relevance of the study, the new challenges of the financial environment, the growing dynamism of globalization and digital changes in national and global financial relations. Conceptual awareness of financial transformation necessitates the development of new tools for scientific knowledge of the prospects for the development of the financial market of Ukraine in terms of digital imperatives. The purpose of the study is to identify innovative ways of long-term development of the financial market of Ukraine in terms of digitalization of society. The object of research is the latest financial and digital processes of prospects for the development of the national financial market of Ukraine in terms of digital transformation. The research methodology is special and the latest approaches to the development of financial relations. Prospects for the development of financial relations are innovative: regulatory framework; system-institutional structure; functional and instrumental base; technological and digital transformation; financial and digital security; financial inclusion.

Key words: financial market, digitalized financial market, digital transformation, latest Law of Ukraine, National Financial Megaregulator of Ukraine, financial-digital institutions, national financial conglomerates, regulatory policy, concept, strategy, regulatory framework, targeted transmission mechanism, noospheric cyberfinance smartspace, global financial megaregulator, hypothesis, prognostication, simulation model.

**ПЕРСПЕКТИВИ НОВІТНЬОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

А. С. Кравченко

Університет банківської справи
вул. Січових Стрільців, 11, м. Львів, 79007, Україна

Актуальність дослідження зумовлена новими викликами фінансового середовища, зростаючою динамічністю глобалізаційно-цифрових змін національних та світових фінансових відносин. Концептуальні усвідомлення фінансової трансформації обумовлює необхідність розробки нового інструментарію наукового пізнання перспектив розвитку фінансового ринку України в умовах цифрових імперативів. Метою дослідження є визначення інноваційних шляхів перспективного розвитку фінансового ринку України в умовах цифровізації суспільства. Об'єктом дослідження є новітні фінансово-цифрові процеси перспектив розвитку національного фінансового ринку України в умовах цифрової трансформації. Методологією дослідження є спеціальні та новітні підходи розвитку

фінансових відносин. Перспективами розвитку фінансових відносин постає інноваційний підхід до покращення: нормативно-правової бази; системно-інституційної структури; функціонально-інструментальної бази; технологічно-цифрового перетворення; фінансово-цифрової безпеки; фінансової інклюзії тощо.

Ключові слова: фінансовий ринок, цифровізований фінансовий ринок, цифрова трансформація, новітній Закон України, Національний фінансовий мегарегулятор України, фінансово-цифрові установи, національні фінансові конгломерати, регуляторний інструментарій, концепція, стратегія, регуляторні засади, таргетний трансмісійний механізм, ноосферний кіберфінансовий смартпростір, Світовий фінансовий мегарегулятор, гіпотеза, імітаційне моделювання, прогнозування.

Вступ

Сучасний фінансовий ринок України функціонує в умовах військових загострень на сході країни, глобалізації, цифровізації та наслідків світової пандемії. Для подолання наслідку кризових явищ та фінансово-економічного розвитку України необхідно розробити та імплементувати концептуальні засади розвитку фінансового ринку країни в умовах сучасних викликів, інструментарій регулювання фінансових інституцій та систему прогнозування перспектив розвитку вітчизняних фінансових відносин.

Фінансовий ринок є головною ланкою національної економіки, від його розвитку залежить добробут суспільства. Водночас сучасні економічні процеси набувають постійної трансформації від глобалізації до цифровізації. Фінансовий ринок забезпечує економіку країни шляхом створення середовища переміщення капіталу між галузями держави, які потребують додаткових фінансових джерел, і які мають вільні грошові кошти та інвестують їх в його інструменти, також на ньому відбувається проведення валютних і страхових операцій для забезпечення обміну грошовими ресурсами та хеджування ризиків. Успішне виконання функцій інституціями фінансового ринку створює необхідні умови для розвитку національної економіки. Проблемою формування потужної фінансової системи держави є неналежне функціонування та низький рівень розвитку фінансового ринку України, що відображається в наступному: недостатній інтеграції національних фінансових відносин у світовий фінансовий простір; низькому рівні впровадження новітніх цифрових технологій на вітчизняному фінансовому ринку.

Забезпечення інноваційної фінансово-

цифрової трансформації України потребує новітніх підходів до розвитку вітчизняних фінансових відносин в умовах глобальної цифрової економіки. Водночас, підґрунтя системи розвитку фінансового ринку в кіберпросторі є цілісно не сформованим. Тому, необхідно розробити новітні науково-прикладні підходи розвитку фінансового ринку України в умовах цифровізації суспільства.

Розвиток фінансового ринку в умовах цифровізації суспільства є об'єктом дослідження як науковців, так і практиків: окремі з них виділяли вплив цифровізації суспільства (Brynjolfsson & Kahin, 2000; Huws, 2014); досліджували штучний інтелект, робототехніку (Naurois, 2020); в цифровізації фінансового ринку виділяли мобільний банкінг, інтернет речі; у розвитку фінансового ринку розкривали фінансовий інжиніринг, краудфандінг (Milovidov, 2017); зауважували на важливості банківського нетворкінгу (Capponi et al., 2020), також вивчали кон'юнктуру, перспективи розвитку фінансових ринків, дилеми методичної і політичної етики фінансово-економічного зростання, ризикові аспекти глобалізації та цифрові передумови); досліджували окремі аспекти розвитку фінансового ринку, зокрема біржового; вивчали цифрову політичну економіку; трансформаційні економічні процеси, зокрема цифрові; вивчали особливості впровадження цифровізації, зокрема цифрові імперативи; відзначали застосування електронних та нейронних мереж (Bestens, 1997; Rogers, 2018); досліджували нові фінансові продукти (Amosson, 2017). Незважаючи на кількість публікацій, присвячених фінансовому ринку та цифровим трансформаційним аспектам, питання перспектив розвитку фінансового ринку України в умовах цифровізації суспільства залишаються недостатньо розкритими і потребують подальшого дослідження.

Матеріали та методи

Метою дослідження є визначення методологічно-прикладних засад перспектив розвитку фінансового ринку України в умовах цифрової трансформації. Водночас для визначення перспективного розвитку фінансового ринку України в умовах цифрової економіки, сформовано методологію дослідження, в основу якої покладено сукупність таких наукових підходів: методологічно-інструментальної цифрової трансформації; прогнозування, фінансової кіберсинергії, регуляторно-інструментальний, таргетно-трансмійсійний механізм, гіпотетичний тощо.

Результати досліджень та обговорення

Проблематикою розвитку фінансового ринку України в умовах цифрової трансформації, постає: неналежне нормативно-правове забезпечення; недосконала судова система щодо вирішення фінансових суперечок (арбітражний суд), захисту прав учасників фінансового ринку; неефективне інфраструктурне оснащення інституційного поля, якості менеджменту й стратегій професійних фінансових посередників;

недовершена контролююча політика і рівень управління регуляторів фінансового ринку; обмеження інструментальної номенклатури; незадовільне насичення новими цифровими технологіями й програмним забезпеченням; недостатня інтегрованість національного фінансового ринку у світовий фінансовий та кіберпростір; невідповідність до кіберзагроз, світових біоризиків та інших непередбачуваних явищ. Діючі стратегії розвитку фінансового сектору країни переважно сформовані з огляду на окремі аспекти методичних рекомендацій щодо інтеграції функціонування в європейський унітарний економіко-політичний простір.

Водночас новітня концепція розвитку фінансового ринку України та ноосферного кіберфінансового смартпростору повинна формуватися цілісно з орієнтацією на сильні і слабкі сторони та потенційні можливості і вразливість національного та ноосферного фінансового простору з урахуванням проблематики функціонування фінансового простору та інноваційних підходів його розвитку. Така концепція забезпечуватиме формування фінансових відносин майбутнього (табл. 1).

Таблиця 1. Модель концепції розвитку фінансового ринку України та ноосферного кіберфінансового смартпростору

Теоретичні положення	розвиток функціонування фінансового ринку та ноосферного кіберфінансового смартпростору в умовах цифрової трансформації – це процес зростання кумулятивної ефективності ринкових та смартпросторових фінансових відносин, релевантно забезпечених цифровими технологіями
Головна мета	створення новітньої системи фінансових відносин
Спеціальні цілі	підвищення ефективності та прискорення динаміки економіко-правових процесів фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору; оптимізація фінансово-цифрового трансмісійного механізму фінансового ринку; релевантне насичення цифровими технологіями, інструментами, опціями фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору; забезпечення розвитку функціонування оптимально-цілісного фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору
Принципи	новітність, ефективність, розвиток, трансформаційність, системність, функціональність, цифровізованість, прозорість, інклюзивність, інституційність, інструментальність, безпечність, просторовість, глобалізаційність, кіберфінансова технологічність
Інклюзія	проведення фінансово-цифрової політики; оснащення новітніми фінансовими технологіями, інструментами, опціями, цифровим, космічно-супутниковим засобом зв'язку фінансовий простір на мікро-, мезо-, мега-, мета- та ноосферному рівнях

Закінчення таблиці 1

<p>Ціннісно-критеріальні компоненти концептуальної ефективності</p>	<p>забезпечення новітнього функціонування фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору, формування ефективного трансферу фінансових ресурсів; оптимальне налагодження релевантної цифровізації фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору; створення нормативно-правового поля цифрової трансформації фінансових відносин; сприяння мінімізації, як інформаційної асиметрії, так і ненормальних реакцій фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору; забезпечення новітнього інституційно-інструментального розвитку фінансових відносин; налагодження фінансово-цифрової інклюзії; запобігання, управління фінансовими, кібер- та біо- ризиками фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору</p>
<p>Суб'єктно-об'єктне забезпечення розвитку фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору</p>	<p>суб'єкти: законодавчі органи, спеціальні фінансові інституції, зокрема, банківські й спеціальні небанківські фінансові установи, інституції біржового фінансового ринку й OTC market group, ВРУ, ЕП (та інші парламенти світу), НФМРУ, СФМ, ФЦУ, фінансові саморегулювні асоціації (уніфіковані й трансформовані: НКЦФП, МКЦФП, НБУ, МЦТ, НКЦПФР, СБ, МВФ, СБ, Г10, ЄЦБ, ЄІБ, ЄБРР, Г30, МАФР, МАЦП, МКЦП, ФЕКЦП, МАПРЦП, СФБ, МАСД, МРСФЗ, МАСН, ГПВГ, БКБН, ЄСФН); об'єкти: валюта, грошові кошти, цінні папери, адаптовані дорогоцінні метали, страхові продукти, OTC та біржові фінансові інструменти, цифрові фінансові активи, кіберфінансові інструменти</p>
<p>Тренди</p>	<p>ознаки зародження глобального фінансового колапсу, дестабілізація фінансового простору хвилями світової пандемії, інституційно-інструментальна і фінансово-цифрова трансформація</p>
<p>Детермінанти</p>	<p>політичні; фінансово-економічні; форс-мажорні; соціальні; глобалізаційні; рівень розвитку й впровадження фінансово-цифрових технологій; світова пандемія – COVID 19; фінансові, кібер- та біо- ризики</p>
<p>Проблеми</p>	<p>нормативно-правового та інституційно-інструментального забезпечення фінансового простору; ненормальні ринкові реакції, пандемічні хвилі; недостатня ефективність функціонування світових та національних, фінансових мегарегуляторів та проведення пруденційних заходів щодо захисту від фінансових, біо-, кібер-ризиків</p>
<p>Шляхи реалізації концепції</p>	<p>створення новітньої законодавчої бази та удосконалення існуючої в контексті підвищення ефективності функціонування цифровізованого фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору; функціональний розвиток інфраструктури фінансового ринку, підвищення рівня фінансової стресостійкості й проведення реорганізації, уніфікації, підвищення рівня стресостійкості та забезпечення новітнього поліфункціонування фінансових інституцій; запровадження новітніх фінансово-цифрових технологій, інструментів, опцій; проведення фінансово-цифрової інклюзії; створення прозорої системи функціонування фінансового ринку, кіберфінансового смартпростору в умовах цифрової трансформації; забезпечення підвищення динаміки й обсягу трансферу фінансових ресурсів, зростання якісно-кількісних показників проведених операцій та укладених угод фінансового простору; налагодження системи привентивних заходів запобігання фінансовим, кібер- і біоризикам та застосування новітніх методів управління ними</p>

Джерело: власна розробка.

Таким чином, розвиток фінансового ринку та кіберфінансового смартпростору в умовах цифрової трансформації України та ноосферного кіберфінансового простору необхідно розуміти як процес зростання

кумулятивної ефективності ринкових та смартпросторових фінансових відносин, релевантно забезпечених цифровими технологіями. Водночас, сутністю ноосферного кіберфінансового смартпростору постає метофінансова категорія, що характеризує мегафінансово-цифрову ноосферну територію вищої інтелектуальної новітньої системи управління, комунікацій електронно-цифрового і космічних радіозв'язків щодо цільового трансферу фінансових ресурсів й інструментів, прав власності та юридичних зобов'язань, гарантій, хеджування для ефективізації фінансових процесів в умовах кібер- й біоризиків.

Стратегічними шляхами перспективного розвитку фінансового простору в умовах цифрової трансформації є формування інноваційної: нормативно-правової бази; системно-інституційної структури; функціонально-інструментальної бази; технологічно-цифрової трансформації; фінансово-цифрової безпеки; фінансової інклюзії.

Новітнім нормативно-правовим актом постає Закон України «Про функціонування та регулювання цифровізованого фінансового ринку», який розкриває теоретичні положення цифровізованого фінансового ринку, обґрунтовує його функціональне призначення та визначає технічне й інституційно-інструментальне регулювання.

Перспективна інституційна система, повинна формуватися з основних фінансових інституцій та інноваційних, зокрема фінансових конгломератів країни (що забезпечать інституційно-організаційну уніфікацію, розширення номенклатури фінансових інструментів, підвищення фінансової стійкості, модернізацію фінансового посередництва, підвищення рівня ринкової ділової активності фінансових споживачів та ринкової ліквідності), фінансово-цифрових установ (які забезпечать кіберфінансовий захист, стресостійкість, надійність, інноваційність, прозорість і професійне виконання широкого спектра новітніх фінансово-цифрових послуг різних секторів фінансового ринку); Національний фінансовий мегарегулятор України (який виконуватиме широке коло функцій, зокрема, налагодження стабільності і розвитку національних й міжнародних фінансових

відносин, а також політично-монетарне, фінансове регулювання, контроль, аудит, нагляд, пруденційна та організаційно-інноваційна діяльності усіх секторів фінансового простору країни); Світового фінансового мегарегулятора (який забезпечуватиме єднісне, прозоре, трансформаційно-цифрове, регуляторне, нормативно-методологічне, фінансово-технологічне, поліфункціонально-інструментальне, кібербезпечкове підґрунтя для ефективного функціонування інституцій фінансового простору на мега-, макро-, метарівнях).

Водночас, перспективи інструментального розвитку фінансового простору передбачають формування новітніх фінансових інструментів для виконання ринкових завдань та забезпечення ефективізації фінансових відносин. Технологічно-цифрові перетворення ґрунтуються на формуванні нового технічного забезпечення системи функціонування усіх секторів фінансового ринку, серед яких: діджиталізація фінансових відносин, новітній сетецентризм, технічні та фінансово-цифрові інновації.

Фінансово-цифрова безпека фінансового простору в умовах цифрової трансформації ґрунтується на формуванні таких напрямів: кіберідентифікації й квантифікації загроз; програмній нейтралізації небезпеки; кіберконтролінгу; прогнозуванні кіберзагроз; кіберзахисті. Фінансова інклюзія цифрових перетворень фінансового простору передбачає: забезпечення фінансової доступності усіх верств суспільства; верифікації суб'єктів фінансового ринку; фінансової та технологічно-цифрової доступності.

Отже, зважаючи на спектр цілей фінансового простору і локально-фрагментарну функціональну ефективність політичних заходів національних фінансових регуляторів, варто зауважити про відсутність економічної сингулярності та гостру необхідність розробки нового інструментарію, що відповідає таргетам інноваційного розвитку фінансових відносин на мікро-, мезо-, макро-, мега- і мета- рівнях. Тому, на наше переконання, вкрай необхідним, принциповим нововведенням буде створення Національного фінансового мегарегулятора України та формування новітніх регуляторних засад фінансового ринку країни (рис. 1).

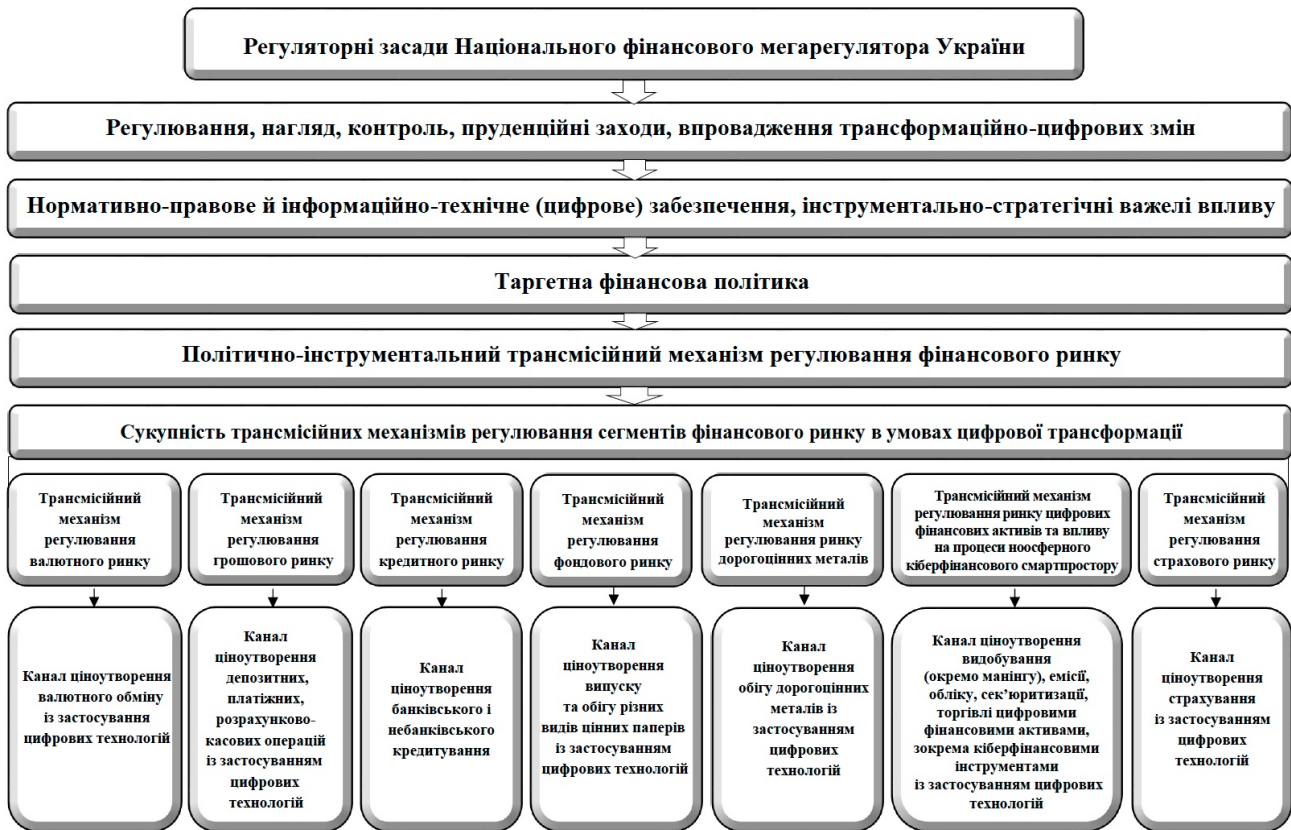

Рис. 1. Регуляторні засади Національного фінансового мегарегулятора України

Джерело: власна розробка.

Передумовою розбудови новітніх фінансових відносин метафізичної величини постає створення ноосферного кіберфінансового смартпростору, алгоритм таких дій доцільно втілити в імітаційній моделі (рис. 2).

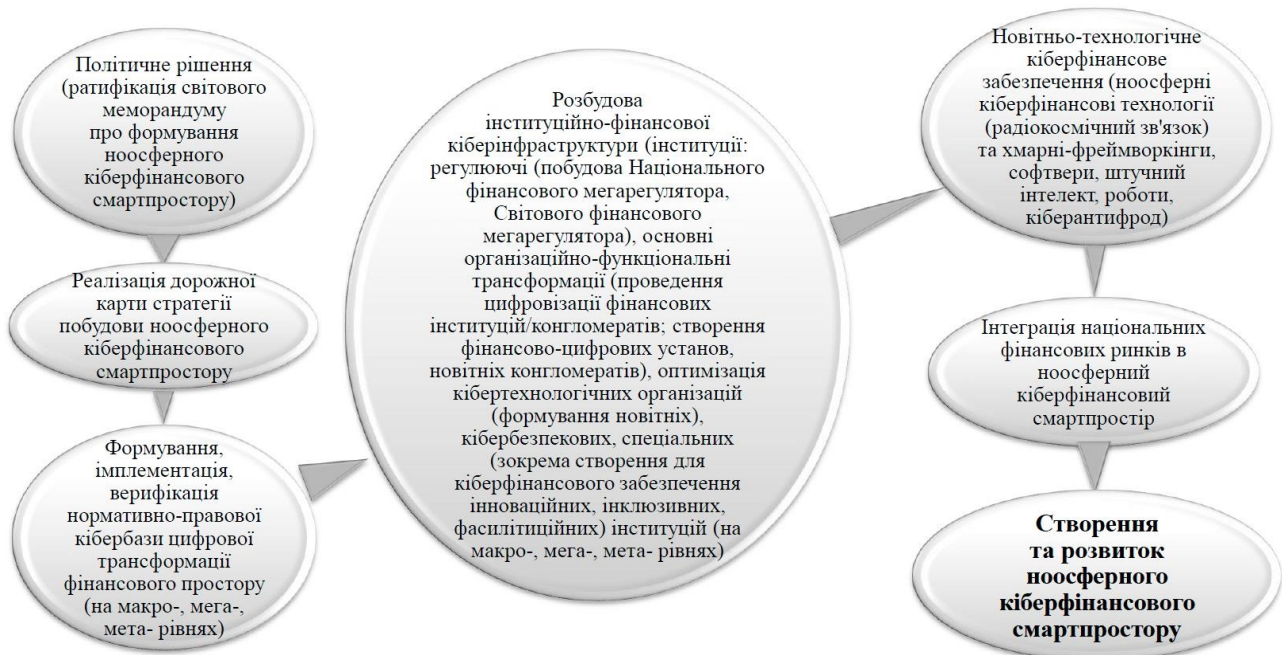

Рис. 2. Імітаційна модель створення та розвитку ноосферного кіберфінансового смартпростору

Джерело: власна розробка.

Таке імітаційне моделювання втілює в метафізичний простір генеральну ідеологію новітніх фінансових відносин і представляє стратегічно-прикладні шляхи функціонування та розвитку ноосферного кіберфінансового смарт-простору.

Водночас важливим емпіричним дослідженням постає формування гіпотези ефективності інституційної фінансово-цифрової трансформації у світовому фінансовому просторі.

Гіпотеза ефективності інституційної фінансово-цифрової трансформації мегарівня полягає у твердженні, що з підвищенням (показників) системного інноваційно-ідеологічного, технічно-культурного, цифрового теоретико-методологічного й практичного рівнів розвитку фінансових інституцій підвищуватиметься рівень інституційної цифровізації. У свою чергу, перевірка вищезазначеної гіпотези підтвердила свою результативність на високому науково-прикладному рівні. За умови аналізу незалежних величин (фінансових інституцій світу), емпіричне значення критерія t-Ст'юдента (6,8 од.) знаходиться у високій зоні значущості, що свідчить про важливість цифрової трансформації на методологічно-прикладному, нормативно-правовому, освітньо-маркетинговому, культурному, інноваційно-технологічному, а також ідеологічному рівнях розвитку.

Висновки

Перспективами розвитку фінансового ринку України постають новітні концептуальні засади розвитку фінансових відносин та формування інноваційної складової: нормативно-правової бази (зокрема впровадження новітнього Закону України «Про функціонування та регулювання цифровізованого фінансового ринку»); системно-інституційної структури (зокрема національних фінансових конгломератів, фінансово-цифрових установ, Національного фінансового мегарегулятора України (а також світового); функціонально-інструментальної бази (регуляторні засади Національного фінансового мегарегулятора України, таргетний трансмісійний механізм регулювання фінансового ринку); бази забезпечення новітнього технологічно-цифрового перетворення, фінансово-цифрової безпеки та фінансової інклюзії.

Забезпечення створення та розвитку ноосферного кіберфінансового смартпростору в метафізичному просторі як стратегічно-

прикладних шляхів функціонування та розвитку ноосферного кіберфінансового смартпростору та генеральної ідеології новітніх фінансових відносин.

References

Amosson, K. (2017). Minimum Economic Recovery Standards. [Electronic recourse]. Mode of access: <https://www.unhcr.org/594b7eb27.pdf>.

Bestens, D. (1997). Neural Networks and Financial Markets. Decision making in trading operations. M.: Wood, 1997. 236 p. [Electronic recourse]. Mode of access: <https://ru.book2.org/book/1314425/5b1966>.

Brynjolfsson, E., Kahin, B. (2000). Understanding the Digital Economy: Data, Tools, and Research. MIT Press, 2000. <https://doi.org/10.7551/mitpress/6986.001.0001>.

Capponi, A., Corell, F., Stiglitz, J. (2020). Optimal bailouts and the doom loop with a financial network [Electronic recourse]. Mode of access: <https://www.nber.org/papers/w27074.pdf>.

Huws, U. (2014). Labor in the Global Digital Economy: The Cybertariat Comes of Age. Monthly Review Press, 2014. [Electronic recourse]. Mode of access: <http://digamo.free.fr/huws14.pdf>.

Marous, J., Bastid, V., Rao, S. (2019) Innovation in Retail Banking (digital banking report). [Electronic recourse]. Mode of access: <https://www.efma.com/study/detail/31642>.

Milovidov, V. (2017). The future of the financial market // Problems of national strategy. 2017.P.131-154. [Electronic recourse]. Mode of access: <https://riss.ru/images/pdf/journal/2017/5/09.pdf>.

Naurois, F. (2020). Top trends in capital markets: 2020. [Electronic recourse]. Mode of access: https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2019/11/Capital_Market_Trends_2020.pdf.

Rogers, D. (2018). Digital transformation. M.: Tochka Publishing Group, 2018. [Electronic recourse]. Mode of access: <https://ozon-st.cdn.ngenix.net/multimedia/1021788628.pdf>.

Stiglitz, J. (2005). Finance for Development // Development Dilemmas: The Methods and Political Ethics of Growth Policy // Routledge Studies in Development Economics. V. 41. London: Routledge, 2005. P. 16-28.

Stiglitz, J. (2003). Globalization: disturbing trends. M.: Thought, 2003. [Electronic recourse]. Mode of access: <http://www.library.fa.ru/files/Stiglitz-global.pdf>.